

Lichtenstein Izsák:

Kérelem a zsidó olvasóhoz

Mindenekelőtt kérem az olvasót, hogy e füzetet gondosan végig átolvasni sziveskedjék és csak azután, félretéve minden előítéletet, mellőzve önzők, és ámitók kiáltozásait, állapítsa meg őszintén, vajjon ennek tartalma józan, okos-e, és hogy azon sziklaalapra épült-e, melyen Mózes állt, midőn Isten dicsősége elvonult mellette?

Régen elmúlt már az idő, amidőn egyik-másik olyan ujságíró, ki csak hiuságának áldozott és botrányokat hajhászott, dirigálta az emberek gondolkodását; amidőn a laikus, a be nem avatott, a tapasztalatlan, csak másnak - éppen kedvenc ujságának - szemén keresztül és fülén át nézte és hallgatta a világ dolgait; mások által könnyedén pórázon vezettette magát és bizonyos gondolkodási tunyaság folytán szolgálilag áment mondott mindenre, amit egyesek beadtak neki. Manapság már felülkerekedett a józan belátás. Az emberi elme elég érett arra, hogy ha egy ideig félre is ismerte, végre mégis méltányolni tudja az abszolút, az örök igazságot. Szeretünk hivatkozni egészséges gondolkodásunkra, józan ítélőképességünkre.

Nos, jól van! Fogjunk kezét, értsük meg egymást [4] testvéri szeretettel, tekintsünk el minden egyébtől és vizsgáljuk meg úgy a józan ész görcsövével, mint vallásos érzésünk lelkesedésével, hogy amit most a következőkben írok, vajjon méltó-e megszívlelésre, megfelel-e az idők jeleinek, táplálja-e Izrael epedező reménységét és összhangban van-e azzal, ami zsidó érzelmünkben és elveinkben hamisítatlan valóság.

A zsoltáros költővel száll fel fohászom: »Távoztasd el tőlem a hamis utat és kegyeskedj nékem törvényeddel. A hit utját választottam magamnak, a te törvényid forognak előttem. A te bizonyságidhoz ragaszkodom. óh Uram, ne hagyj megszegyenülnöm! A te parancsolataid után járok, ez megvigasztalja szívemet.«

* *
*

Az igaz, hogy messzire behatoltam a szentek szentjébe. Bátran - elleneim szerint vakmerően – áthaladtam Rubicont. Járatlan utra léptem, melyet eddig a zsidó, különösen a rabbi, úgy került, mint a pestist. Leborultam Krisztus előtt; mint a világ Megváltója, Idvezítője, főképen mint a mi Idvezítőnk és a zsidók régóta hön epedett Messiása előtt. Merész cselekedet, de mozgalmas, forrongó korunk tényleg rendkívüli eszközöket, erős eszméket mélyreható reformokat igényel. Uj emberekre van szükség, kik határozott célra törnek. Uj utakra, melyeken az egész emberiség, de minden egyes nép is boldogulását találhatja.

És Izrael?

Az egész földön szétszórt, az önmagával tehetetlen Izrael! A széttöredezett, elaprózott Izrael népe, mely úgy várta megújhdását és feltámadását a szövetség angyalától. Amint a próféta írja: [5]

הנני שלח מלאכי ופנה דרך לפני ופתאם יבוא אל היכלו
האדון אשר אתם מבקשים ומלך הברית אשר אתם הפצים.

»Ime, én elküldöm az én יהוה צבאות. «

angyalomat, aki elkészíti az utat én előttem; nemsokára eljő az ő templomába az Ur, akit ti kerestek, a szövetségnek angyala, akit kívántok; ime eljő, azt mondja a Seregeknek Ura!« (Mal. III.1.)

Nyiltan és becsületesen bevallom, sok gondolkodás, kutatás és küzdelem után az lett eme sziklaszilárd, rendithetetlen meggyőződése, hogy eme próféta jövendölés egyedül Krisztusra vonatkozik és ennek megjelenése által teljesülést nyert. Sőt mint hivatalában megöszült rabbi, mint törvényeihez hü öreg zsidó ember bizonysgot teszek róla: Jézus az Izrael ígért Messiása, Krisztus a מלך הברית a szövetség angyala, kinek jövetelét népünk nem szünt meg remélni.

A Messiás eljött! Ezt a szózatot kiáltom ujjongva a világba. E szózatnak akarom szentelni ajkamat es tollamat, ennek akarok élni. Krisztus következik legméltóbban Ábrahám, Mózes és a próféták után, mert ő ragyogó fényességében látta, amire azok szent borzalommal sejtelemszerű ködön át tekintettek. Krisztus engesztelő halálánál a templom kárpítja kettéhasadt és az egész világ előtt láthatóvá vált Isten dicsősége és szeretetének a titka.

»Ez az izenet, melyet hallottunk tőle is nektek hirdetünk: hogy az Isten világosság és benne nincsen sötétség. Ha mi azt mondjuk, hogy közösségünk van vele és a sötétségben járunk, úgy hazudunk és nem cselekszünk igazat. Ha a világosságban járunk, miképpen ő is a világosságban van, úgy közösségünk van vele és a Jézus Krisztusnak vére tisztít meg minket minden büneinkből.« (Ján. I. lev. I., 5 -7.) [6]

»Ez pedig a kárhoztatás, hogy a Világosság jött a világra, de az emberek inkább szerették a sötétséget, mint a világosságot, mert az ő cselekedeteik gonoszok valának. Aki gonoszul cselekszik, gyűlöli a világosságot és nem jő világosságra, hogy cselekedetei meg ne fedtessenek. Aki pedig igazat cselekszik, eljő a világosságra, hogy cselekedetei nyilvánvalóak legyenek, mert azok Isten szerint valók.« (Ján. ev. III. 19-21)

»Kelj fel, világoskodjál: mert eljött a te világosságod és az Örökkévalónak dicsősége rajtad feltámadott! Mert ime sötétség borította a földet és homályosság a népeket, rajtad pedig feltámad az Örökkévaló és az ő dicsősége rajtad felderül. És pogányok fognak járni világosságodban és királyok a néked támadott fényességben.« (Ezs. LX. 1-3.)

* *
*

Vagy tán lehetséges volna, hogy Izrael megtagadja vágyait, reményeit, eszményeit?! Izrael, Isten kiválasztott népe, a szent nép, melyet az Örökkévaló arra rendelt, hogy a világot Isten ismeretére tanítsa, hogy a népek élén álljon mint lelkes bizonyoságtévője annak az isteni világosság, igazság és üdvösségnek, melyet Mózes és a próféták hirdettek, Krisztus a földre hozott és az új szövetség biztosított!

Sajnálatra méltó az olyan szegény ember, aki renyhén ölbe rakja kezeit, elveszti bizalmát Isten mint önmaga iránt és kétségbeesve kiált fel: az én számomra nincs többé reménység, nincs többé menekvés! Szánalmas az olyan nemzet is, mely önként lemondani kész önmagáról. Tisztelet azonban annak az embernek, aki Isten nevében [7] összegyűjti erőit, hogy céljához érjen az élet küzdelmeiben. És csodálat annak a népnek, mely bármily hosszú aléltság és nyomorgattatás dacára nem csügged, hanem bizik erejében, újjászületésében és jobb jövőjében.

A Balkán államok, Görögország, Szerbia, Románia és Bulgária lakosságát a török uralom századokon át lenyűgözve tartotta, megfojtott benne minden szellemi törekvést, politikailag megkötözte, erkölcsileg lesüllyesztette és eltompította. Mégis mi támasztotta fel korunkban mindegyiket viruló nemzeté? Ugyebár, élő reménysége, vágya jobb idők után, a visszatekintés fényes multjára, elmúlt dicsőségére és mohó törekvése, újból felébredni az évszázados álomból és újból talpra állani! Erre ösztökélték e nemzet jobbait hazájuk történelme, a hajdankor mondái, a nép dalai. Ugyan azt lehetne mondani, itt volt Oroszország hatalmas keze, mint szabadító. De hát Magyarország, mely elszigetelve áll a világon! Mi adott új életet megdermedt tagjainak, mi hozott soha még csak nem is, sejtett virulást alkotmányának, nemzeti életének?! Nemde költőinek szabadság utáni sóvárgása, reménységétől duzzadó énekei, az unokák dalai az ősök vitézségéről, dicsőségéről, hőseinek bátorsága és kitartása, a hon rajongó szerelme, a szabadság és függetlenség epekedése.

Mondják ugyan, mi zsidók is panaszkodunk, jajveszéklünk, mi is reménykedve várjuk a Messiást, sőt elvakítva izzó sóvárgásunk által, a történelem folyamán hamis messiásoknak is hódoltunk. Csak össze ne zavarjuk a fogalmakat. Ha egy szegény ember, ki szükségét lát, valamely főnyereményt remél és azt mondja neki valaki: »Te, kihúzták ám a sorsjegyed, bármikor felveheted a pénzt«, [8] akkor ez az ember haza

fog sietni, hogy megvizsgálja sorsjegye számát, vajjon ugy van-e igazán? Nos, századokon át minden nemzet ezer és ezer kiváló, tiszteletre méltó férfiai felénk kiáltja: Örvendj, ujjongj Sion leánya, ime eljött a te Megváltód, kezeit nyújtja feléd, egybe akarja gyűjteni fiaidat, miként a tyúk a fiait egybegyűjti szárnyai alá. Atyáid oly gyakran követtek csalfa álmissiásokat, most azért kövesd az igazi Messiást. Nyisd meg szemeidet, kutass Bibliádban, tudakold prófétáidat, olvasd figyelmesen az Ujszövetséget és meg fogod látni, emitt Mózes, amott a próféták, Krisztus mint Megváltó közepén, Isten mindnyájuk felett.

»Keressétek az Urat, mert megtaláltathatik, hívjátok, mert közel van. Hagyja el a gonosz az ő utát, és az álnok az ő gondolatit; térjen vissza az Urhoz, és könyörölni fog rajta, és a mi Istenünkhöz, mert hajlandó a megbocsátásra.« (Ezs. LV. 6-7.)

»Meg ne keményítsétek sziveteket, mint versengésnek helyén, a kisértetnek napján a pusztában, amikor megkisértének engem atyáitok, megpróbálának engemet, jóllehet látták az én cselekedeteimet.« (Zsolt. XCV. 8.)

»Izleljétek meg és lássátok, mily igen jó az Örökkévaló! Boldog ember az, aki benne bizik! Féltétek az Örökkévalót, kik szentei vagytok, mert semmi szükségük nincsen az őt féltőknek. Az oroszlánok kölykei megéheznek és szükölködnek: de kik Örökkévalót keresik, semmi jó nélkül nem szükölködnek. Jöjjetek ide, fiaim, hallgassatok engemet: az Örökkévaló félelmére megtanítlak benneteket.« (Zsolt. XXXIV. 9-12.)

»Mert valaki segítségül hívja az Urnak nevét, [9] megtartatik. De mimódon hívják segítségül azt, akiben nem hisznek? És mimódon higgyenek abban, aki felől nem hallanak? Mimódon hallanának pedig predikáló nélkül? Mimódon predikáljanak pedig, ha nem küldetnek? Miképen meg van írva: Mily szépek azok lábai kik a békességet, kik a jót hirdetik.« (Róm. X, 13-15.)

»Kinek szóljak, kiket intsek, hogy hallgassák? Elzárkózott a fülük, nem hallgathatnak, az Urnak szava náluk gyalázat, nem gyönyörködnek abban.« (Jer. VI,10.)

Bizony a zsidó mindent, legyen az bármily távol az Isten dolgaitól és mindenkit, legyen az illető bár a legnagyobb bűnös, vagy gonosz szájhős, tisztelettel, hogy ne mondjam alázattal fogad, utána futkos mindenféle divatos bölcsészetnek, mosolyog legfurább elvekre, egyetlenny az mégis, amit nem tud és nem akar elviselni és ez a Krisztus prédikáltatása.

Ezt magam is tapasztaltam Tápió-Szele hitközségében, ahol azelőtt működtem. Volt ott egy zsidó tanító, talán még most is ott él, ez nyilvánosan egy gyógyíthatatlan beteg ember előtt, akinek más vigasztalása nem maradt szive hiténél, ostoba fennhéjázással így nyilatkozott: »Nincs Isten!« És ez az istentagadó engem támadott, becsmérelt és gyalázott, mert az Evangeliumot predikáltam. Egy másik alak, olyan bárányszőrbe bujt farkasféle, aki sem az enyém, sem a tiéd között nem ismert különbséget és aki csak akkor követte a mózesi törvényeket, amidőn ez Mammon bálványának kedvezett, de szombaton és ünnepkor nyitva tartotta boltját, peszachkor meg chometzet árult, ez kérlelhetetlen ádáz dühvel rontott ellenem. Olyan emberek, kik folytonosan nevetségessé akarják [10] tenni a vallást törvényeit, hévvel folytatták üldözésemet. Ugynevezett szabadgondolkodó rabbik?, kik különben teljes elnézéssel

vannak vallási tekintetben, engem átok alá helyeztek és tisztségemre méltatlannak minősítettek csak azért, mert bizonyosságot tettem Krisztus mellett.

Miért ez a vak gyűlölet kérdelem, miért ez a rettenetes düh az ellen, akiről kétségtelen, hogy nagy volt, nemes és fenkölt, hogy egy egész világnak művelődést, üdvösséget, megváltást, boldogító hitet hozott?! Az ellen, aki az ő zsidó népéért küzdött, sóhajtozott, sirt és kinhalálában még utolsó lehelletével is azt mondotta: »Atyám bocsásd meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek!«

Valóban hihetetlen! Korunkban, amidőn akad történetíró, aki oly szörnyeteget, mint a vérszomjas Nerot is dicsőíteni képes, amidőn akad rabbi, aki Spinozáért, a vallástagadóért lelkesedik, egy öreg rabbit, aki negyven esztendőn át becsülettel viselte tisztségét, azért üldözik minden eszközzel, mert bátorsága volt vallásilag közönyös és erkölcsileg beteg népének odakiáltani: »Kutassatok Szentírásunkban, mélyedjete be Isten Igéjének tiszta árába, nézzétek magatok körül a számtalan erkölcsi sebet, gondolatok gyermekeitek üdvösségére, hagyjatok fel az előítéletekkel, legyetek józanok, őszinték és egyenesek; ha azután ilyképpen helyet engedtetek a ti lelketekben a vallás érzelmei számára, akkor az Ó- és Ujszövetség meg fog tanítani és meggyőző benneteket, hogy Krisztus a mi egyetlenegy reményünk, a mi ldvezítőnk és Megváltónk és csak ő egyedül vezérelhet minket Sionba, Istenünk házába.«

Ám legyen. Sem apró gonosz csinyek, sem titkos és nyílt ellenségeim elszánt támadásai meg [11] nem félemitenek, még csak zavarba sem ejtenek. »Sion kedvéért nem hallgatok és Jeruzsálem kedvéért nem nyugszom, míg eljő igazsága mint a fényesség és üdvössége felgyulladjon mint a fáklya. És meglátják a pogányok a te igazságodat és minden királyok a te dicsőségedet és új névvel neveztesse, melyet az Úr ajka fog mondani.« (Ezs. LXII. 1-2) »Azért mondom: eltaszította-e Isten az ő népét? Távol legyen! Mert én is izraelita vagyok, Ábrahám magvából, Benjamin nemzetségéből. Nem vetette el Isten az ő népét, melyet öröktől fogva kiválasztott. Avagy nem tudjátok-e, mit mond az irás Illésről? Mimódon Isten elé lép Izrael ellen, ezt mondván: Uram! A te prófétáidat megölték, és a te oltáridat elrontották és csak én maradtam egyedül, az én életemre törnek. De mit mond néki az isteni felelet? Meghagytam magamnak hétezer férfiut, kik nem hajtottak térdet a Baálnak. Eképen van most is a megmaradottakkal a kegyelemből való választás szerint.« (Róm. XI. 1-5.)

Hintegetem a magot, ha könnyezve is. Eljő és el kell jönnie az időnek, amidőn azok megérnek és gyümölcsöt hoznak. »Itt állok őrhelyemen és megállok váramban és vigyázok annak meglátására, amit szólna nekem az Örökkévaló és mit feleljek annak, aki dorgál. De az Örökkévaló felele, mondván: Írd meg e látományt es rajzold betűkkel e táblára, hogy az olvasó olvashassa azt, imigy: A látomány még idejében beteljesedik és napfényre kerül és nem marad el. Ha késik is, várjad azt, mert bizonyosan eljő és nem mulik. Ime, a makacsnak nem lesz nyugalma szívében, *az igaz ember pedig az ő hitével él.*« (Hab. II. 1- 2.) »Mert nem szégyenlem a Krisztus Evangeliumát; mert Istennek hatalma minden hívőnek üdvösségére, [12] *zsidónak először*, azután a görögnek is. Mert benne jelent meg az Isten igazsága, mely hitből hitbe jő, miképen meg van írva: *Az igaz ember pedig hitből él.*« (Róm. I. 16-17.)

* *
*

Amidőn hitről szólok, Krisztust mint Messiást hirdetem a világmisszióért lelkesedem, amidőn az Ujszövetségnek a maga egyszerűségében fenséges isteni tanítására reámutatok és mindenkinek, ki az igazságot és az Istent keresi, azt ajánlom, hogy önmaga kutasson; amidőn arra buzdítom zsidó atyámfiait, hogy az apostoloknak új ifjúságot nyújtó kristályforrásából merítsenek, abból üdüljenek, hogy testben és lélekben gyógyulva, mint újjászülettek gyermeki örömmel gyönyörködhessenek az élő Istenben, Izráel Istenében, akkor ezáltal nem érintek valamely dogmát, jeleket vagy csodákat, hanem egyszerűen az üdvösségnek Isten által rendelt történelmi alapjára és utjára mutatok, amint ez az Ó és Ujszövetségi szent iratokból kitűnik. Ott áll a középpontban Krisztus, mint a történelem csodája. Előre jelzi őt Izráel népének csodás története, amely benne tetőpontját éri el. Izráel, mely csodából született és melynek a csodák Istene az Atyja, Izráel, melynek történelme telítve van csodaeseményekkel, ez az Izráel megütközik az Ujszövetség csodáin? Izráel nem hisz csodában, mert hitetlen!

Hiszen Izráelben mindig a prófétáknak jelekkel és csodákkal kellett magukat igazolniuk. Ismeretesek Illéstről és Elizeusról, miként tudták szaporítani szükség idején a lisztet, olajat vagy kenyeret, miként gyógyítottak betegeket és támasztottak [13] fel halottakat (I. Kir. XVII. 14-21; II. Kir. IV, 5-44; V. 1-27.) A prófétaság azonban Jézus Krisztusban tökéletességre jutott.

De eltekintve a csodáktól, vedd azt figyelembe, amit az Evangeliumból mint jót és igazat lelkiismereted elfogad. Így azután tovább érsz, így megtudod a Krisztusról, hogy ő נִלְוֶה (Ezs. IX. 6.), a megszemélyesített csoda, minden idők legnagyobb csodája.

Akkor azután természetesnek fogod találni, hogy ez isteni Mester élete telve van csodákkal. Mindezek az üdvösség és szeretet csodái, melyek által Megváltó voltát ragyogtatja és a nyomorgók iránti szeretetét nyilvánítja. Szentséges életében hiába keresel oly csodákat, melyeket csak tetszelgés, öndicsőítés vagy saját szüksége érdekében tett volna. Arra szolgáltak csodái, hogy hová igéje behatolhatott és hitre lelt, ott e hitet éleszsze. Azoknak, kik hitetlenül álltak vele szemben és mégis jeleket s csodákat követeltek, keményen odaszólt: »E gonosz és parázna nemzetség jelt kíván; de nem adatik néki egyéb jel, mint Jónás prófétának jele.« (Mát. XII. 39)

Hit volt az, amit Krisztus kívánt, miként Isten is hitet kíván azoktól, kik segítségét keresik. Hitet, vagyis ragaszkodást személyéhez, bizalmat segítségében. »Jézus pedig megfordult, reá tekintett, mondá: Bizzál leányom, a te hited téged megtartott.« (Mát. IX. 22.)

»Az Izsai törzséből vessző hajt ki és gyökereiből egy virágszál növekedik. Kin az Úr Lelke fog megnyugodni, bölcséségnak és értelemnek lelke, tanácsnak és hatalomnak lelke, tudománynak és az Ur félelmének lelke. Kinek ítélkezése az Ur félelmében lesz. Nem szemei látása szerint [14] fog ítélni és nem fülei hallása szerint büntet meg. Hanem igazságban itéli meg a szegényeket és igazság szerint dorgálja az ország nyomorgatóit, a földet megveri szájának vesszejével és ajkainak leheletével megöli a hitetlent. És az igazság lesz derekának az öve és a hit veséinek öve.« (Ezs. XI. 1-5.) Így

írja le Ezsaiás az eljövendő Dávid Fiát, ily isteni jellemvonásokat tulajdonít neki. Ő csodaszemély, istenemberi jellegű.

* *
*

Mégsem szólok most csodaszerű születéséről, sem csodaszerű felszállásáról az Atyához, mindmegannyi botránkozás kövéről a hitetlenek részéről, holott Illésről is már írva van, hogy tüzes szekéren, szélvészben az égbe ment. (II. Kir. II. 11.)

Nem említem a Szent Lelket, sem a keresztyén tant Istenről, mint Atyáról, Fiuról és Lélekről, habár a chassidim bölcselőink, kikkel karöltve járnak a zsidóság orthodoxai, egy tizszeres Istenben hisznek, tiz Sefirotban, kik az En Soffal, a végtelennel tiz parzufimmal (látomány) szoros egységet alkotnak. Amint mondják: Valamint a tűz lángjával és szikráival, úgy az En-Sof a belőle kisugárzó Sefirottal egységes dolgot képez. Hisz sok haladó rabbi sem tudja elképzelni az Istent sechina*) (glória) és Szent lélek רוח הקודש nélkül.

Nem is fejtegetem itt Krisztust mint áldozati bárányt, habár a mi talmudistáink is gyakran említik »az igazak bünhödnek a nemzedék vétkeiért«,

מה פרה [15] צדיקים נתפסים בעון הדור שבת לג

אדומה מכפרת אף מיתתן של צדיקים מכפרת מ קטן נח:

»miként a veres tehén engesztelő áldozat, úgy az igaz halála is engesztelő.«

Azt azonban hangozhatom, hogy önmaga ellen is vét, árulást követ el, sőt erkölcsi öngyilkosságot követ el a zsidó, ha nem ismeri el a Krisztust mint Messiást és nem hódol meg előtte, ha nem csatlakozik Krisztus bajnokaihoz, nem áll élére Izráel barátainak és nem éneklivelük együtt lelkesen: »Énekeljete az Örökkévalónak új éneket, mert csodát művel. Győzelmet adott jobbkeze és szent karja. Az Örökkévaló hirdeti üdvösségét, a népek szeme előtt megjelenti igazságát. Megemlékezik jóságából és hűségéből az Izráel házáról.« (Zsolt. XCVIII. 1-3.) »Itt van a szentek túrése, itt vannak, kik megtartják az Isten parancsolatit és a Jézus hitét.« Aki azt mondta Izráel fiainak: »Ne gondoljátok, hogy jöttem a törvény és a próféták eltörlésére. Nem jöttem, hogy eltöröljem, hanem inkább, hogy betöltssem azt.« (Jel. XIV. 12 – Mát. V. 17.)

* *
*

Atyámfiak! Jertek Jézushoz, kinek szelleme szárnyain az embereket tisztább légkörbe emelte, a mennyországba. Kinek szelleme népek lelkét megtermékenyítette, a szolgáló, lealázó pogányságot megdöntötte, új irányt adott a gondolatnak és életnek, újjászületést nemzeteknek és államoknak. Ugy minként ő, ki élesztette fel dermedtségéből az emberek lelkiismeretét, ki tanított igazi nemes emberi méltóságra, ki rombolta le a fajok és osztályok választófalát és ki hozta létre az emberek között Istenük előtti egyenlőséget és testvériséget? [16] Valóban úgy munkálkodott, mint a jövendőlt Messiás, Ábrahám magva. Dávid ivadéka és általa megáldatnak a föld minden nemzetségei.

Ti azonban, igaz, reá tudtok mutatni mind az átokra és nem áldásra, azokra az iszonyu borzalmakra, melyet a kereszténység nevében századokon át elkövettek, az erőszakosságokra, kínzásokra, a vérre és a máglyákra, melyekről az egyháztörténelem lapjai tanuskodnak, emlékezetbe idézhetitek népbolondítók gonosz izgatását és gyűlöletes hajszeját. De vajjon a zsidóság multjában és jelenében egészen hiján van-e az ilyen mocsoknak, nincs-e itt is siratni és gyászolni való? Vajjon mindig így beszéltek-e őseink, mint Ábrahám atyánk: »Kérlek, ne legyen civódás köztem és közted, vagy az én pásztoraim és a te pásztoraid között, mert atyafiai vagyunk.« Vajjon nálunk is nem kérlelhetetlenül harcoltak-e egymás ellen, törzs törzs ellen, testvér testvér ellen? Nincs-e sorainkban is sok zsidó, aki haszonleső és irigy, rokonainak becsületében gázol és a kenyeret azok szája elöl elkapni igyekezik? Erre azt mondhatjátok, hogy ezek névleges de nem tényleges zsidók, de én viszont az Ujszövetség és annak tiszta tanai alapján kijelenthetem, hogy keresztyének, kikben nincsen szeretet mindenki iránt, kiknek szive nem dobog testvériesen minden felebarátért faji és osztálykülönbség nélkül, akik gonosztetteket művelnek, rágalmaznak és bosszút állnak, az ilyenek hasonlóak a névleges zsidókhoz, ezek névleges keresztyének, kik távol vannak Krisztus Igéjétől és szellemétől. Ezek az éjszaka árnyai, kiknek menekülniök kell a napfény elöl. Ne sötétséget nézzétek, hanem a világosságot. »Édes a világosság és kedves a mi szemekkel nézni a napfényt.« [17] Isten népe ott van a nemzetek között és Krisztus igazi tanítványai is a közösségekben. Lépjete ki a szük körből, melyben mozogtok, nyissátok meg álmatag szeméiteket, nézzétek Isten igazi népét, Krisztus valódi gyermekeit, tekintsetek hitük műveire, szeretetük munkáira, életük példájára.

Csodáljátok meg ama nemes keresztyén nőket, kik bálok és multságok helyett Krisztus kedvéért inkább a kórházakba mennek, ápolják a beteget, bekötözik azok sebeit; az éjszaka homályában bemerészkednek bünök barlangjaiba, hogy ott elesetteket felemelgessenek, kétségbeesetteket a pusztulástól megóvjanak, tévelygőket Istenhez vezéreljenek. Csodáljátok meg Krisztus hatalmát ama nagyszámu ifjúsági táborban, különösen az angol és német népeknél, mely sikamlós regények helyett a Szentirást olvasgatja, ledér dalok helyett zsoltárokat énekel, tivornyák helyett vallásos gyűléseket látogat. Csodáljátok meg a keresztyén követeket, a misszionariusokat, kik a Krisztus kedvéért kimennek a nagyvilágba, védelem és fegyver nélkül, csak a Bibliával kezükben, mellőzve minden kényelmet, vissza nem rettenve sem az éghajlat viszontagságai sem a vademberek durvasága elöl, hogy az Evangeliumot prédikálják. Tanuljátok méltatni és megbecsülni Izrael népe barátait a népek körében a keresztyén filoszemitákat, akik valóra váltják a próféta szavait: »Mert napkelettől nap nyugatig dicsőséges az én nevem a népek között.« (Mal. I. 11.) Ők Jézust követve, Krisztus lelkének ereje által ama tiszta, szellemi, mózesi hitttel élnek: »Halljad Izrael, az Örökkévaló, a mi Istenünk egy. Szeressed azért az Örökkévalót, a te Istenedet teljes szivedből, teljes lelkedből, teljes elmédből és minden erődből [18]. »És szeresd felebarátodat, mint tenmagadat.« (Márk XII. 29-31.)

Azonban Izrael e barátai nem akarnak eltántorítani őseink Istenétől, hanem elvezérelni óhajtanak Krisztushoz, mint akiben az Örökkévaló megjelent, hogy népét megváltsa. Akiben az igazi zsidóság éltető folyói találkoznak, a hit, a reménység és a

szeretet. Aki mint jó pásztor felkeres minket, ha majd hívjuk. »A mi Istenünknek nagy irgalmából, melylyel meglátogatott minket a magasság sarjadéka. Hogy megjelenjék azoknak, kik a sötétségben és a halálnak árnyékában vannak és igazgassa lábainkat a békesség útjára.« (Luk I. 78-79.)

* *
*

Kedves atyámfiak! A keresztyén világ körében élünk. Szét vagyunk szórva azon népek közé, kik Krisztusban az Izráel Istenét vallják. Akár elismerjük vagy sem, járunk a fényben, mely Krisztustól árad az egész földre. Meddig akarunk még hidegek és ridegek maradni, elzárkózni az elől és visszautasítani azt, aki Izráel ékes koronája, akiben beteljesültek a törvény és próféták? Ha már nem lakunk többé a gheztoban elkerítve és elszigetelve, ha már megszűnt politikai jogtalanságunk, ha már egyenlők lettünk keresztyén polgártársainkkal és velük együtt élvezzük azok szellemi kincseit, miként maradhatunk hát tovább lelki gheztoban, melyben már századok óta sínylődünk és melyet az új kor szelleme már oly régóta dönget. Az ó rabbinikus talmudisztikus zsidóság, a szivós zsidó elmének a keresztyénységgel szemben felállított eme mentsvára, hiszen régóta romhalmaz már. Régen megszűnt már a hajdani [19] zsidó jámborság, melyet a talmudizmus nevelt, szertefoszlottak a hajdani zsidó erények, melyeknek tüzeit a Szentírásban és szent hagyományokba vetett hit gyújtotta. A mai zsidó ifjuságnál rideg hitelenséggel és ocsmány erkölcstelenséggel találkozunk, a talmuddal együtt Mózes és a próféták is guny tárgyai lettek.

Honnan jó segítség?

Jézus kezében van Izráel igazi gileádi balzsama.

Álljunk Jézus zászlaja alá. Az ő nevében szálljunk szembe ellenségeinkkel, kiknek száma ujabban úgy szaporodik. Ha Isten velünk, ki ellenünk? De Isten nincs velünk, ha mi nem vagyunk küldöttével, szerelmes fiával, Jézussal.

És ha végre Izrael elismeri Krisztust mint Megváltóját és Messiását, ha a zsidók végre leborulnak a keresztre szegzett zsidókirály előtt, megszűnik akkor Izrael önálló nemzet lenni? Felolvadunk-e azután a keresztyénységben? Távolról sem!

Izráel akkor betölti az Isten által kijelölt rendeltetését. A népek élére áll, mint Isten elsőszülött népe, mint az üdvösség nemzete, melyből az egész emberiség Megváltója támadt; mint a nemzet, mely egyedül alapított isteni királyságot és ezt Jézusban, Izrael igaz királyában, teljesen megvalósította. Akkor beteljesül a proféták jóvendölése: »Ezt mondja a Seregek Ura: Azon időben minden nyelven való népek közül tíz ember megragadja egy zsidó köntösének prémjét, mondván: Elmegyünk veletek, mert hallottuk, hogy Isten veletek van!« (Zach. VIII. 23.) És ama másik is: »Az utolsó időkben a hegy, melyen az Ur háza van, minden hegynek felette lesz és minden halmoknál magasabb: minden pogányok oda gyülekeznek [20]. Sok népek buzditják egymást, mondván: Jertek el, menjünk föl az Ur hegyére, Jákob Istenének házába, hogy megtanítson minket az ő utjaira és járjunk az ő ösvényein. Mert Sionból jó a törvény és az Urnak beszéde Jeruzsálemből. Jákobnak háza, nos, járjunk az Ur világosságában.« (Ezs. II. 2.3.5)

* *
*

Jézus mondá: »Én vagyok az ut, az igazság és az élet; senki sem mehet az Atyához, ha nem én általam.« (Ján. XIV. 6.) »Ismét szóla azért hozzájok Jézus mondván: Én vagyok a világ világossága; aki követ engem, nem jár a sötétben, hanem életnek világát bírja az.« (Ján. VIII. 12.)

Izráel! Kelj fel, világosodjál! Eljött a te világosságod!

*) Lásd az I. rabbikongresszus sechina-jegyzőkönyveit, Braunschweig 1844, 3. kiad., 105. oldal

A szöveg digitalizálása az alábbi kiadás alapján történt:

Lichtenstein Izsák: Kérelem a zsidó olvasóhoz, kiadja Londoni Vallásos Iratokat terjesztő Társulat (Religious Tract Society), Budapest, V., Alkotmány-utca 15.

Az eredeti oldalszámokat kapcsos zárójelben jelöljük - [4], [5], [6], [7] stb. – úgy hogy az oldal tetején van a számozás. Tehát az oldalszám után következik az adott oldal.